

Analysis of Social Studies Curriculum Objectives According to Revised Bloom Taxonomy

Sevil Büyükalın Filiz

Gazi University, Gazi Education Faculty, Ankara

Sefa Burak Baysal

Gazi University, Institute of Educational Sciences, Ankara

Abstract

The aim of this research is to analyse the objectives in the Social Studies Curriculum published in 2018 according to the Revised Bloom Taxonomy. For this purpose, the 131 objectives in class areas and skill areas, which were mentioned in the above, were examined and analysed in terms of Revised Bloom Taxonomy. The model of the research is descriptive and also features qualitative research methods. The data source of the research is the Social Studies Curriculum published by the Ministry of Education Board of Education in 2018. The obtained data were analysed and arranged according to the document analysis approach. In this direction, the objectives in the Social Studies Curriculum were analysed by the researchers using the Revised Bloom Taxonomy table. According to the findings obtained from the research, it was determined that the 4th grade objectives mostly take place in conceptual information dimension according to the cognitive process dimension, according to the dimension of knowledge accumulation. It has been found that the 5th grade objectives mostly take place in conceptual information dimension according to the dimension of knowledge accumulation in the understanding step according to the cognitive process dimension. When the 6th grade objectives were examined, it was determined that the objectives in understanding and analysis level in the cognitive process dimension are mostly in the majority. 7th grade objectives were found to be in the dimension of conceptual knowledge in the dimension of understanding and analysis, knowledge accumulation in the cognitive process dimension. Hence, it is suggested that the objectives usually take place in lower levels and that the number of objectives in higher levels should be increased.

Keywords: Social Studies, Curriculum, Taxonomy, Program Evaluation

İnönü Üniversitesi
Eğitim Fakültesi Dergisi

Gönderim Tarihi : 22.06.2018
Kabul Tarihi : 30.03.2019

Suggested Citation

Büyükalın Filiz, S. & Baysal, S. B. (2019). Analysis of Social Studies Curriculum Objectives According to Revised Bloom Taxonomy. *Inonu University Journal of the Faculty of Education*, 20(1), 234-253. DOI: 10.17679/inuefd.435796

EXTENDED ABSTRACT

Introduction

One of the ways in which individuals learn about themselves and the society they live in, acquire the necessary knowledge, skills and values, and keep up with the pace are education and training activities. The lessons taught at school and the contents of these courses are very important for the enrichment of the individuals who are one of the aims of education. One of these courses, social studies, plays a role in gaining the knowledge, skills and values necessary for the students with its many different disciplines. According to Demeuse and Strauven (2016: 4), an educational program is schematically shaped around three dimensions or components. These; objectives, learning-teaching processes for the realization of these goals, and test cases for determining the degree of attainment of goals. All dimensions of the curricula are in a dynamic relationship that affects each other. Because of its direct relevance to the nature of teaching, it is expected that the achievements in the curriculum will be prepared at appropriate levels in terms of the knowledge and cognitive process dimensions of the renewed Bloom taxonomy (Anderson & Krathwohl, 2001).

Purpose

The aim of this research is to examine a total of 131 objectives in the 4th, 5th, 6th and 7th grade Social Studies Course Curriculum published by the Board of Education by 2018 according to the Revised Bloom Taxonomy. The following questions have been answered in this direction.

- 1- How does the objectives in the 4th grade Social Studies Course Curriculum according to the Revised Bloom Taxonomy?
- 2- How does the objectives in the 4th grade Social Studies Course Curriculum according to the Revised Bloom Taxonomy?
- 3- How does the objectives in the 4th grade Social Studies Course Curriculum according to the Revised Bloom Taxonomy?
- 4- How does the objectives in the 4th grade Social Studies Course Curriculum according to the Revised Bloom Taxonomy?
- 5- How does the objectives in the 4th, 5th, 6th and 7th grade Social Studies Course Curriculum according to the Revised Bloom Taxonomy?

Method

The model of the research is descriptive because of the objectives in the Social Studies Curriculum are analyzed according to the Revised Bloom Taxonomy. In addition, because of the use of document analysis in the research, qualitative method features are carried. The data source of the research is the Social Studies Curriculum published by the Ministry of Education Board of Education in 2018. The method of document review was used as data collection method in the research. The data obtained in the research were analyzed and arranged according to the document analysis approach. The Revised Bloom Taxonomy table was used by researchers in this direction. With this table, it is determined in which stage the objectives in 2018 Social Studies Curriculum take place in terms of taxonomy.

Discussion & Conclusion

Objectives generally mean that students are deprived of competencies such as expressing their opinions on any topic, making any relevant method, solution, or decision about a product by using students' own ideas and thoughts at higher levels and especially not in the evaluation step. The creative thinking skills that are constantly emphasized since the Social Studies Curriculum published in 2005, and which are among the most important 21st Century skills, can be achieved with the objectives made in steps that require high level thinking skills such as analysis, evaluation, creation. According to Anderson and Krathwohl (2001), it is necessary for the first level dimensions to be in the first grade and the last dimensions to be in the forefront in the class levels. However, when the Social Studies Curriculum of 2018 is examined, it can be said that the objectives are written in taxonomic terms without taking into consideration the grade levels and the developmental characteristics of the students. In addition, procedural and metacognitive steps were found to be idle in the level of knowledge accumulation. The fact that the objectives are not distributed proportionally to the steps may mean that the students are exposed to a teaching that is inappropriate for the stages of mental development necessary for the transformation of the social studies course into the intended human type. In the process of preparing these gains in the curriculum, the

actions to be taken according to a certain taxonomic structure are listed in accordance with the determined taxonomy. From these results it can be suggested that the objectives should be revised in a taxonomically more balanced manner.

Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı Kazanımlarının Revize Edilmiş Bloom Taksonomisine Göre Analizi

Sevil Büyükalın Filiz

Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim Fakültesi, Ankara, Türkiye

Sefa Burak Baysal

Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara, Türkiye

Öz

Bu araştırmanın amacı 2018 yılında uygulamaya konulan Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programında yer alan kazanımları Revize Edilmiş Bloom Taksonomisi'ne göre analiz etmektir. Bu amaç doğrultusunda söz konusu olan sınıf seviyelerinde ve beceri alanlarında yer alan 131 kazanım Revize Edilmiş Bloom Taksonomisi açısından incelenip analiz edilmiştir. Araştırmanın modeli var olan bir durumu yani uygulanan 2018 programında yer alan kazanımların taksonomik açıdan analiz etmek olduğundan betimseldir. Araştırmada doküman analiz yaklaşımı kullanıldığından nitel araştırma yöntemi özellikleri taşımaktadır. Araştırmanın veri kaynağını 2018 yılında MEB Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı tarafından onaylanıp uygulanmasına karar verilen Sosyal Bilgiler Öğretim Programı oluşturmaktadır. Elde edilen veriler, doküman analizi yaklaşımına göre analiz edilip düzenlenmiştir. Bu doğrultuda araştırmacılar tarafından Revize Edilmiş Bloom Taksonomisi tablosu kullanılarak Sosyal Bilgiler Öğretim Programında bulunan kazanımlar analiz edilmiştir. Araştırmadan elde edilen bulgulara göre 4. Sınıf kazanımlarının çoğunlukla bilişsel süreç boyutuna göre anlama basamağında, bilgi birikimi boyutuna göre kavramsal bilgi boyutunda yer aldığı tespit edilmiştir. 5. Sınıf kazanımlarının çoğunlukla bilişsel süreç boyutuna göre anlama basamağında, bilgi birikimi boyutuna göre kavramsal bilgi boyutunda yer aldığı tespit edilmiştir. 6. Sınıf kazanımları incelendiğinde özellikle bilişsel süreç boyutunda anlama ve analiz düzeyinde kazanımların çoğunlukta olduğu saptanmıştır. 7. Sınıf kazanımlarının ise genellikle bilişsel süreç boyutunda anlama ve analiz, bilgi birikimi boyutunda kavramsal bilgi boyutunda yer aldığı saptanmıştır. Araştırma sonucundan hareketle kazanımların genellikle alt düzey basamaklarda yer aldığı ve daha üst düzey basamaklarda da kazanım sayısının artırılması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Sosyal Bilgiler, Öğretim Programı, Taksonomi, Program Değerlendirme

İnönü Üniversitesi
Eğitim Fakültesi Dergisi

Gönderim Tarihi :22.06.2018
Kabul Tarihi : 30.03.2019

Önerilen Atıf

Büyükalın Filiz, S. ve Baysal, S. B. (2019). Sosyal bilgiler dersi öğretim programı kazanımlarının revize edilmiş bloom taksonomisine göre analizi. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 20(1), 234-253. DOI: 10.17679/inuefd.435796

GİRİŞ

Bireylerin kendilerini ve yaşadıkları toplumu anlamaları, gerekli bilgi, beceri ve değerleri kazanmaları ve çağa ayak uydurmalarının en etkili yolu eğitim ve öğretim faaliyetleridir. Eğitimin amaçlarından biri olan bireylerin topluma kazandırılmasında okullarda verilen dersler ve bu derslerin içerikleri oldukça önemlidir. Bu derslerden biri olan sosyal bilgiler dersi, içerisindeki pek çok farklı disiplin alanlarıyla öğrenciler için gerekli olan bilgi, beceri ve değerlerin kazandırılmasında rol oynamaktadır. Sosyal Bilgiler, “bireyin toplumsal varoluşunu gerçekleştirebilmesine yardımcı olması amacıyla; tarih, coğrafya, ekonomi, sosyoloji, antropoloji, psikoloji, felsefe, siyaset bilimi ve hukuk gibi sosyal bilimlere ve vatandaşlık bilgisi konularını yansıtan; öğrenme alanlarının bir ünite ya da tema altında birleştirilmesini içeren; insanın sosyal ve fiziki çevresiyle etkileşiminin geçmiş, bugün ve gelecek bağlamında incelendiği; toplu öğretim anlayışından hareketle oluşturulmuş bir ilköğretim dersi” olarak ifade edilmiştir (MEB, 2005).

Öğretim programı belli bilgi kategorilerinden oluşan ve bir kısım okullarda beceriye ve uygulamaya ağırlık tanıyan, bilgi ve becerinin eğitim programının amaçları doğrultusunda ve planlı bir biçimde kazandırılmasına dönük bir program olarak tanımlanmaktadır (Varış, 1988: 18). Demirel'e (2015) göre ise öğretim programı, bireylere okulda veya okul dışında bir dersin öğrenme ve öğretmeye dair tüm etkinliklerinin oluşturulduğu yaşantılar düzeneğidir. Yetiştirilmek istenen insan tipi ve buna bağlı olarak kazanılması istenen bilgi ve beceriler programlar aracılığıyla kazandırılmaktadır. Tüm öğrenme ve öğretme yaşantıları eğitim ve öğretim programlarında dört boyut etrafında şekillenir. Bu boyutlar hedef, içerik, eğitim durumları ve değerlendirme olarak ifade edilmektedir. Diğer yandan Demeuse ve Strauven'e (2016: 4) göre bir eğitim programı şematik olarak üç boyut veya bileşen etrafında biçimlenir. Bunlar; amaçlar, bu amaçların gerçekleştirilmesine yönelik öğrenme-öğretme süreçleri ve amaçlara ulaşılma derecesini belirlemeye yönelik sınav durumlarıdır. Öğretim programlarının tüm boyutları birbirini etkileyen dinamik bir ilişki içerisinde. Boyutlardan biri olan öğretim hedefleri eğitimin sürecinin üç temel ögesinden biri olan amaçlar (Erden & Fidan, 1996: 19) ile yakından ilişkilidir. Hedef kavramı daha ayrıntılı olarak ifade edilirse; “planlanmış ve düzenlenmiş yaşantılar yoluyla kazandırılması kararlaştırılan, davranış değişikliği ya da davranış olarak ifade edilmeye uygun olan bir özelliktir.” (Ertürk, 1972: 25). Hedefler, diğer öğelere başlangıç noktası olma özelliği taşıdığından ayrı bir öneme sahiptir. Hedeflerin doğru belirlenmesi, belirlendiği şekilde öğrencilere kazandırılmaya çalışılması, ölçmelere yol göstermesi ve değerlendirmede ölçütler takımı olarak kullanılması tutarlı bir eğitim programının elde edilmesi için bir zorunluluktur (Bümen, 2006: 3). Planlı eğitim etkinlikleri için ayrılan süre sınırlı olduğu için kazandırılması düşünülen özelliklerin en kritik ve önemli olanlarının önceden belirlenmesi gerekmektedir (Gürkan, 2001: 18). Belirlenen hedeflerin de davranışa dönüşmesi sürecinde bireylerin gelişimsel özellikleri dikkate alınarak sıralanması ve belirli bir sınıflamaya dahil olması gerekmektedir. Öğretim programı kazanımlarının, herkesçe aynı biçimde anlaşılmasını sağlayacak açıklıkta ifade edilmesinde ve gözlenebilir öğrenci davranışlarına dönüştürülmesinde yararlı olacağı düşüncesiyle, bazı eğitimciler, eğitim hedeflerini sınıflandırma girişiminde bulunmuşlardır (Gezer, Şahin, Sünkür & Meral, 2014: 434). Bu sınıflandırma girişimleri farklı şekillerde literatürde yer almıştır. Demirel'e (2015: 96) göre hedeflerin aşamalı sınıflaması üç alanda yapılmaktadır. Bu alanlar zihinsel öğrenmelerin çoğunlukta olduğu ve zihinsel yetilerin geliştirildiği bilişsel alan, sevgi, korku, nefret, ilgi, tutum ve güdülenmişlik gibi duygusal yönlerin baskın olduğu duyuşsal alan ve zihin kas ve koordinasyonunu gerektiren becerilerin baskın olduğu devinişsel alandır. Eğitim hedeflerinin aşamalı sınıflandırılması düşüncesi, “sınav durumları için standartları oluşturmak ve testlerin hazırlanması konusunda meslektaşlar arasında birlik sağlamak” gibi amaçlara dayanmaktadır (Yurdabakan, 2012: 327). Aşamalı sınıflama konusunda öncü kişilerden olan Bloom'un taksonomisi eğitim bilimleri alanında en çok bilinen ve uygulamalara yansıya bir özelliğe sahiptir.

Bloom Taksonomisi

Bilişsel alanın ilk sınıflaması Benjamin S. Bloom başkanlığındaki bir çalışma grubu tarafından yapılmıştır. Bu sınıflama 1956 yılında “Eğitim Hedeflerinin Sınıflaması: El Kitabı I: Bilişsel Alan- Taxonomy of Educational Objectives: Handbook I: Cognitive Domain” ismiyle kitap olarak yayımlanmıştır (Yüksel, 2007: 480). Taksonomi, Yunanca düzenleme anlamına gelen “Taksis” ve kanun anlamına gelen “Nomos” sözcüklerinden türetilmiştir. Bu anlamda ele alındığında taksonomi, sınıflama ve bu sınıflamada kullanılan kurallar bütünü olarak tanımlanabilir (Sharma, Foo ve Morales-Arroyo, 2008; akt. Demir, 2015: 29). Sönmez (2015)'e göre taksonomi, öğrenciye kazandırılmak istenen davranışların basitten karmaşığa, kolaydan zora, somuttan soyuta, birbirinin önkoşulu olacak şekilde sıralamasıdır. Sınıflandırma, öğretim sürecinin bitiminde öğrenciden istenen davranışları kategorileştirmeye yarayan yapıdır (Krathwohl, 2002: 212). Bloom'un orijinal sınıflamasında bilişsel alan sıralaması bilgi, kavrama, uygulama, analiz, sentez ve değerlendirme olmak üzere altı basamak bulunmaktadır. Bu basamaklar arasında bir aşamalık durumu söz konusu olmakla birlikte her basamak bir sonraki için önkoşul durumundadır.

Bloom ve arkadaşlarının geliştirdiği bilişsel alan taksonomisi öğrencilerin öğrenmesi beklenen bilgileri, en basit düzeyden en karmaşık düzeye kadar öğretim hedeflerinin hiyerarşik ve birbirinin önkoşulu olacak şekilde sıralanması ile oluşturulmuştur.

Ancak, 21. yüzyılda 1956'dan bugüne, her alanda olduğu gibi eğitim alanında da pek çok yeni ve farklı gelişmelerin ortaya çıkması ile bu taksonominin güncellenmesi ihtiyacı ortaya çıkmıştır (Tutkun & Okay, 2012: 4). Bümen (2006: 4), Bloom'un ilk taksonomisinin yenilenme gerekçelerini iki şekilde ifade etmiştir: Bunlardan ilki eğitimcilerin dikkatini taksonomiye tekrar yöneltmek, ikincisi ise 1956 ve 2001 yılları arasında dünyadaki gelişmelerin, psikolojiden, eğitim ve öğretime kadar pek çok alana yansması ve modern bilgilerin yenilenen taksonomiyle birleştirme ihtiyacının doğmasıdır (Zorluoğlu, Güven & Korkmaz, 2017: 468). Yenilenen Bloom taksonomisi, sınıflandırmaya önemli yenilikler getirmiştir; basamaklar anlaşılır ve kapsamlı bir biçimde ortaya konmuştur (Yüksel 2007: 503). Bloom'un 1956'da ortaya koyduğu öğretim hedeflerinin aşamalı olarak sıralandığı bilişsel alan taksonomisi Anderson, Krathwohl ve diğerleri tarafından revize edilerek (2001) farklı bir boyut kazanmıştır. Revize edilen taksonomi, bilgi birikimi ve bilişsel süreç boyutu olarak iki temel kategoriye ayrılmıştır. Revize edilen taksonomi tablosu Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1

Revize Edilmiş Bilişsel Alan Taksonomisi

Bilgi Birikimi Boyutu		Olgusal Bilgi		Kavramsal Bilgi			İşlemsel Bilgi			Üstbilişsel Bilgi		
		Terimler bilgisi	Özel ayrıntı ve öğelerin bilgisi	Sınıflamalar ve kategoriler bilgisi	İlkeler ve genellemeler bilgisi	Kuramlar, modeller ve yapıların bilgisi	Konuya özel beceri ve algoritmalar bilgisi	Konuya özel teknik ve yöntemlerin bilgisi	Uygun Yöntemi Uygula Ölçütlerinin bilgisi	Stratejik bilgi	Uygun bağlamda ve durumlarda bilişsel görevler bilgisi	öz bilgi-biliş ve öğrenmeyle ilgili güçlü ve zayıf yönlerin
Hatırlama	Tanıma											
	Anımsama											
Anlama	Yorumlama											
	Örnekleme											
	Sınıflama											
	Özetleme											
	Sonuç Çıkarma											
	Karşılaştırma											
Uygulama	Açıklama											
	Yapma											
Yararlanma	Yapma											
	Yararlanma											
Analiz	Ayrıştırma											
	Örgütlenme											
	İrdeleme											
Değerlendirme	Denetleme											
	Eleştirme											
Yaratma	Oluşturma											
	Planlama											
	Üretme											

Kaynak: Kratwhol, D.R. 2002. A Revision of Bloom"s taxonomy: An overview. *Theory into practice*, 41 (4), 212-218.

Yenilenmiş taksonomide isim ve eylem halleri ayrılarak iki boyutta ele alınmıştır. Bunlar; Bilgi Boyutu ve Bilişsel Süreç boyutudur. Bilgi boyutunda bilgi türlerine rastlanmaktadır. Bunlar, olgulara dayanan bilgi, kavramsal bilgi, işlemsel bilgi ve biliş ötesi bilgidir (Arı, 2013: 262). Olgusal bilgiler, farklı, ayrılmış içeriklerin öğeleri olan birtakım bilgilerdir. Terminoloji, belirli (spesifik) ayrıntı ve öğelerin bilgisini içerir. Kavramsal bilgiler, daha karmaşık ve düzenlenmiş bilgi formlarıdır. Sınıflamalar, kategoriler, ilkeler, prensipler, genellemeler, kuram, yapı ve modellere ilişkin bilgileri kapsar. İşlemsel bilgiler, bir şeyin nasıl yapılacağı ile ilgili bilgilerdir. Beceri ve algoritmalar, yöntem ve teknikler, ölçütlere ilişkin bilgilerdir. Son olarak üstbilişsel bilgiler, "biliş" hakkındaki bilgilerdir. Bireyin kendi bilişleri hakkındaki farkındalığı ile ilgilidir. Stratejik bilgi, bilişsel görevler hakkındaki bilgiler, bağlamsal ve koşullu

bilgiler ve öz bilgiyi (selfknow-ledge) içerir (Anderson ve diğerleri, 2001,27 akt. Bümen, 2006: 5). Bilişsel Süreç boyutunda ise altı basamakta küçük değişiklikler göze çarpmaktadır. Örneğin; orijinal Bloom taksonomisinde 5. Basamakta bulunan "sentez" basamağı, Revize Edilmiş Bloom Taksonomisinde son sırada "yaratma" olarak yer almaktadır. Revize Edilen Bloom Taksonomisinde bilişsel süreç boyutunun alt basamaklarında da değişiklikler göze çarpmaktadır.

Öğretimin niteliğiyle doğrudan alakası olmasından dolayı, öğretim programındaki kazanımların, yenilenmiş Bloom taksonomisinin bilgi ve bilişsel süreç boyutları açısından uygun basamaklarda hazırlanmış olması beklenir (Anderson & Krathwohl, 2001). Ülkemizde de program geliştirme çabalarının önemli yol göstericilerinden olan Bloom Taksonomisi, Milli Eğitim Bakanlığı tarafından hazırlanan öğretim programlarına altyapı oluşturmuştur (Bümen, 2006: 3-4). Teknolojik gelişmeler ve küresel sorunlara karşı alınacak ortak beşeri tavırlar Sosyal Bilgiler programlarının yeniden şekillenmesine yol açmıştır (Kayhan & Tokcan, 2013: 688). 2005 yılından sonra 2017 yılında taslak olarak yayınlanan Sosyal Bilgiler Öğretim Programından sonra 2018 yılının başında yeni program yayınlanmıştır. Programda yer alan kazanımların hangi taksonomik anlayışla yazılmadığı belirtilmemiştir ve kazanımlar incelendiğinde taksonomik bir yapıda hazırlanmadığı görülmektedir. Bu nedenle 2018 yılında yayınlanan Sosyal Bilgiler Öğretim Programında yer alan kazanımların Revize Edilmiş Bloom Taksonomisine göre analiz edilmesi, yeni programın değerlendirilmesi açısından önemlidir.

Amaç

Bu araştırmada 2018 yılından itibaren Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı tarafından uygulanmasına karar verilen 4-7 sınıflar Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı'nda yer alan kazanımların Revize Edilmiş Bloom Taksonomisine göre incelenmesi amaçlanmıştır. Bu doğrultuda aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır.

1- 4. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programında yer alan kazanımlar Revize Edilmiş Bloom Taksonomisi'ne göre nasıl bir dağılım göstermektedir?

2- 5. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programında yer alan kazanımlar Revize Edilmiş Bloom Taksonomisi'ne göre nasıl bir dağılım göstermektedir?

3- 6. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programında yer alan kazanımlar Revize Edilmiş Bloom Taksonomisi'ne göre nasıl bir dağılım göstermektedir?

4. 7. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programında yer alan kazanımlar Revize Edilmiş Bloom Taksonomisi'ne göre nasıl bir dağılım göstermektedir?

5. 4,5,6 ve 7. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programında yer alan kazanımlar Revize Edilmiş Bloom Taksonomisi'ne göre nasıl bir dağılım göstermektedir.

YÖNTEM

Araştırmanın Modeli

Araştırmada Sosyal Bilgiler Öğretim Programı kazanımları Revize Edilmiş Bloom Taksonomisine göre analiz edileceğinden araştırmanın modeli betimseldir. Betimsel araştırmalar, verilen bir durumu olabildiğinde tam ve dikkatli bir şekilde tanımlamaya çalışmaktadır (Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2013). Ayrıca araştırmada doküman analizi kullanıldığından nitel yöntem özellikleri taşımaktadır. Nitel araştırma bir sosyal olayı veya sosyal bir olguyu doğal ortamı ve doğal oluşumu içinde tasvir eder. Gözlem, görüşme, doküman analizi gibi nitel veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırmalardır (Yıldırım ve Şimşek, 2016).

Araştırmanın Veri Kaynağı

Araştırmanın veri kaynağını 2018 yılında MEB Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı tarafından onaylanıp uygulamaya konulan Sosyal Bilgiler Öğretim Programı oluşturmaktadır. Araştırmada kullanılan dokümanlar MEB Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı'nın internet sayfasında yer alan öğretim programları bölümünden elde edilmiştir.

Verilerin Toplanması

Araştırmada veri toplama yöntemi olarak doküman incelemesi yöntemi kullanılmıştır. Doküman incelemesi, araştırılması hedeflenen olgu veya olgular hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsar (Yıldırım ve Şimşek, 2016). Araştırmada kullanılan dokümanlar MEB Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı'nın internet sayfasında yer alan öğretim programlarından elde edilmiştir.

Bu doküman incelemesinde aşağıdaki basamaklar kullanılmıştır (Yıldırım ve Şimşek, 2016):

1- Dokümanlara Ulaşma: 2018 Sosyal Bilgiler Öğretim Programına MEB Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı internet sayfasından ulaşılmıştır. İlgili dokümanlara PDF formatında ulaşılabilir.

2-Özgünlüğü Kontrol Etme: Doküman internet sayfasından yani resmi bir kurumdan elde edildiğinden orijinaldir.

3- Dokümanları Anlama: Elde edilen dokümanın anlaşılması ve çözümlenmesi için araştırmacılar tarafından Anderson ve Krathwohl (2001) tarafından oluşturulan Revize Edilmiş Bloom Taksonomisi Tablosu kullanılmıştır.

4- Veriyi Analiz Etme: Toplanan dokümanlardan elde edilen verilerin analizinde doküman analizi kullanılmıştır.

a. Analize konu olan veriden örneklem seçme: Örneklem amaçsal örnekleme yöntemlerinden ölçüt örnekleme ile oluşturulmuştur. Bu aşamada onaylanıp uygulamaya konulan son öğretim programı olması ölçüt olarak belirlenmiştir.

b. Kategorileri geliştirme: 2018 Sosyal Bilgiler Öğretim Programında yer alan kazanımların hangi analiz birimine ait olduğu 2018 Sosyal Bilgiler Öğretim Programı taranarak belirlenmiştir.

c. Analiz birimini saptama: Araştırmanın analiz birimini Revize Edilmiş Bloom Taksonomisi'nde yer alan Bilişsel Süreç Boyutu ve Bilgi Birikimi Boyutu oluşturmaktadır.

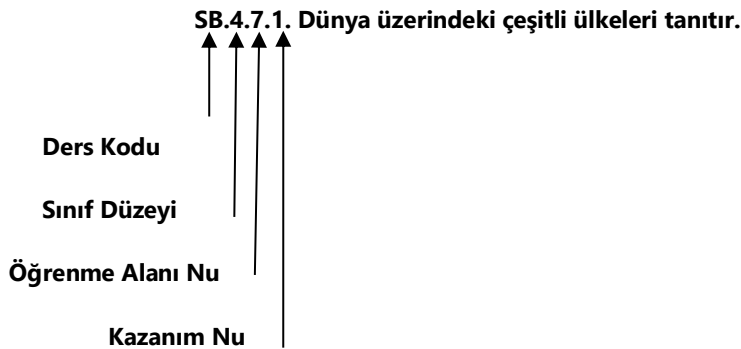
d. Sayısallaştırma: Bu aşamada 2018 Sosyal Bilgiler Öğretim Programında yer alan kazanımlar incelenerek analiz birimlerine karşılık gelen hücrelere yerleştirilmiştir.

5- Veriyi Kullanma: Veriler MEB Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı internet sayfasında yer almaktadır ve herkes kolayca erişebilmektedir. Bu yüzden bu verilerin kullanılmasında herhangi bir gruba, kuruma ya da kuruluşa zarar gelmeyecektir.

Verilerin Analizi

Araştırmada elde edilen veriler, doküman analizi yaklaşımına göre analiz edilip düzenlenmiştir. Bu doğrultuda araştırmacılar tarafından Revize Edilmiş Bloom Taksonomisi tablosu kullanılmıştır. Bu tablo ile 2018 Sosyal Bilgiler Öğretim Programında yer alan kazanımların taksonomik açıdan hangi basamakta yer aldıkları belirlenmiştir. Kazanımları taksonomik açıdan belirleme sürecinde ikisi de program geliştirme uzmanı olan araştırmacılar birbirinden bağımsız olarak kazanımları taksonomi matrisine yerleştirmiş, daha sonra görüş birliği ve görüş ayrılığı olan kazanımlar üzerinde tartışılarak ortak bir yargıya varma yoluna gidilmiştir. Son olarak dışarıdan bir ölçme ve değerlendirme uzmanı görüşü alınarak Miles & Huberman Güvenirlik Formülü ile araştırmanın güvenirlilik çalışması sağlanmıştır. Elde edilen sonuçlara göre kazanımların belirlenmesi ve yargıya varma sürecinde güvenirlilik katsayısı .84, uzman görüşü sonucunda yapılan analizlerin güvenirlilik katsayısı ise .82 çıkmıştır. Her iki aşamada da güvenirlilik katsayısı .70'den büyük olduğundan yapılan analizlerin güvenilir olduğu söylenebilir. Elde edilen bulgular betimsel istatistik yöntemlerinden frekans ve yüzde ile tablo haline getirilerek sunulmuştur. Araştırma kapsamında Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı'nda bulunan 131 kazanım incelenmiştir. Revize Edilmiş Bloom Taksonomisi yalnızca bilişsel alan basamaklarını içerdiğinden öğretim programında yer alan 10 psikomotor ve 10 duyuşsal kazanım analiz dışında tutulmuştur. Böylece 111 kazanım Revize Edilmiş Bloom Taksonomisi ile ilişkilendirilmiştir.

Şekil 1'de Sosyal Bilgiler Öğretim Programında yer alan kazanımların ders kodu, sınıf düzeyi, öğrenme alanı numarası ve kazanım numarasına ait bilgiler verilmiştir.

Şekil 1. Öğretim Programında Yer Alan Kazanım Kodları

BULGULAR

Çalışma kapsamında Sosyal Bilgiler Öğretim Programında yer alan kazanımlar Revize Edilmiş Bloom Taksonomisine göre analiz edilmiş ve bulgular 4. Sınıf, 5. Sınıf, 6. Sınıf ve 7. Sınıf düzeylerine göre sunulmuştur.

1- Birinci Alt Amaca İlişkin Bulgular

4. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programında yer alan kazanımların Revize Edilmiş Bloom Taksonomisi'ne göre analizi Tablo 2'de sunulmuştur.

Tablo 2

4. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programında Yer Alan Kazanımların Revize Edilmiş Bloom Taksonomisine Göre Dağılımları

Bilgi Birikimi Boyutu Bilişsel Süreç Boyutu		OLGUSAL BİLGİ		KAVRAMSAL BİLGİ			İŞLEMSEL BİLGİ			ÜST BİLİŞSEL BİLGİ			TOPLAM
		TB	ÖAÖB	SKB	İGB	KMYB	KÖBAB	KÖTYB	UYHDKBİÖ	SB	UBKİBGB	ÖBBÖİGZY T	
HATIRLAMA	Tanıma	4.5.2										4.1.3	2
	Anımsama		4.1.2										1
ANLAMA	Yorumlama							4.3.4					1
	Örnekleme	4.6.1	4.2.2										2
	Sınıflama			4.3.3 4.4.1									2
	Özetleme												
	Sonuç Çıkarma		4.1.1 4.3.5	4.7.2	4.2.4 4.6.4			4.3.1					6
	Karşılaştırma			4.2.3 4.4.2 4.7.3									3
	Açıklama												
UYGULAMA	Yapma		4.7.1	4.4.3			4.3.2						3
	Yararlanma			4.2.1									1
ÇÖZÜMLEME/ANALİZ	Ayrıştırma												
	Örgütleme												
	İrdeleme											4.5.1	1
DEĞERLENDİRME	Denetleme												
	Eleştirme												
YARATMA	Oluşturma							4.4.4 4.5.4					2
	Planlama												
	Üretme												
TOPLAM			2	5	8	2		1	4			2	24

Tablo 2'ye göre bilişsel alanda bulunan 24 kazanımın bilgi birikimi boyutundaki dağılımları incelendiğinde, kazanımların 7'si olgusal bilgi, 10'u kavramsal bilgi, 5'i işlemsel bilgi ve 2'si üstbilişsel bilgi boyutunda yer almaktadır. Kazanımların bilişsel süreç boyutundaki dağılımları incelendiğinde 3'ü hatırlama, 14'ü anlama, 4'ü uygulama, 1'i analiz ve 2'si yaratma boyutunda yer almaktadır. Değerlendirme boyutunda kazanım yer almamaktadır.

Tüm kazanımların bilgi birikimi boyutuna göre taksonomik dağılımları ayrıntılı incelendiğinde olgusal bilgi boyutunda yer alan 7 kazanımın 2'si terimler bilgisi basamağında yer alırken, 5'i özel ayrıntı ve öğelerin bilgisi basamağında yer almaktadır. Kavramsal bilgi boyutunda yer alan 10 kazanımın 8'i sınıflamalar ve kategoriler bilgisi basamağında, 2'si ilke ve genellemeler bilgisi basamağında yer almaktadır ve kuram model ve yapıların bilgisi basamağında kazanım yer almamaktadır. İşlemsel bilgi boyutunda yer alan 5 kazanımın 1'i konuya özel beceri ve algoritmalar bilgisi basamağında, 4'ü konuya özel yöntem ve teknik bilgisi basamağında yer alırken uygun yöntemlerin hangi durumlarda kullanılacağı belirlenmesi ile ilgili ölçütlerin bilgisi basamağında kazanım yer almamaktadır. Üstbilişsel bilgi boyutunda yer alan 2 kazanım öz bilgi-biliş ve öğrenmeyle ilgili güçlü ve zayıf yönlerin bilgisi basamağında yer alırken diğer iki basamakta kazanım yer almamaktadır.

Tüm kazanımların bilişsel süreç boyutuna göre taksonomik dağılımları ayrıntılı incelendiğinde hatırlama boyutunda yer alan 3 kazanımın 2'si tanıma basamağında, 1'i anımsama basamağında yer almaktadır. Anlama boyutunda yer alan 14 kazanımın 1'i yorumlama basamağında, 2'si örnekleme basamağında, 2'si sınıflama basamağında, 6'sı sonuç çıkarma basamağında, 3'ü karşılaştırma basamağında yer alırken özetleme ve açıklama basamaklarında kazanım yer almamaktadır. Uygulama boyutunda yer alan 4 kazanımın 3'ü yapma basamağında, 1'i yararlanma basamağında yer almaktadır. Analiz basamağında yer alan 1 kazanım irdeleme basamağında yer alırken diğer iki basamakta kazanım yer almamaktadır. Yaratma boyutunda yer alan 2 kazanım oluşturma basamağında yer alırken diğer iki basamakta kazanım yer almamaktadır. Değerlendirme boyutunun hiçbir basamağında kazanım yer almamaktadır.

4. Sınıf Sosyal Bilgiler dersi öğretim programında yer alan kazanımların Revize Edilmiş Bloom Taksonomisine göre dağılımlarının frekans tablosu Tablo 3'de sunulmuştur.

Tablo 3

4. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programında Yer Alan Kazanımların Revize Edilmiş Bloom Taksonomisine Göre Dağılımlarının Frekans Tablosu

	Olgusal		Kavramsal		İşlemsel		Üst Bilişsel		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Hatırlama	2	8,33	-	-	-	-	1	4,17	3	12,50
Anlama	4	16,67	8	33,33	2	8,33	-	-	14	58,33
Uygulama	1	4,17	2	8,33	1	4,17	-	-	4	16,67
Analiz	-	-	-	-	-	-	1	4,17	1	4,17
Değerlendirme	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Yaratma	-	-	-	-	2	8,33	-	-	2	8,33
Toplam	7	29,17	10	41,67	5	20,83	2	8,33	24	100

Tablo 3'e göre, bilişsel alanda bulunan 24 kazanımın bilgi birikimi boyutunda dağılımları incelendiğinde, %29,17'si olgusal bilgi boyutunda, %41,67'si kavramsal bilgi boyutunda, 20,83'ü işlemsel bilgi boyutunda ve 8,33'ü üstbilişsel bilgi boyutunda yer almaktadır. Kazanımların bilişsel süreç boyutunda dağılımları incelendiğinde, %12,50'si hatırlama boyutunda, %58,33'ü anlama boyutunda, %16,67'si uygulama boyutunda, %4,17'si analiz boyutunda ve %8,33'ü yaratma boyutunda yer almaktadır. Değerlendirme boyutunda kazanım yer almamaktadır. Kazanımların bilgi birikimi ve bilişsel süreç boyutları birlikte incelendiğinde, toplam 24 kazanımın %8,33'ü olgusal bilgi/hatırlama, %16,67'si olgusal bilgi/anlama, %4,17'si olgusal bilgi/uygulama boyutunda; %33,33'ü kavramsal bilgi/anlama, %8,33'ü kavramsal bilgi/uygulama boyutunda; %8,33'ü işlemsel bilgi/anlama, %4,17'si işlemsel bilgi/uygulama, %8,33'ü işlemsel bilgi/yaratma boyutunda; %4,17'si üstbilişsel bilgi/hatırlama ve %4,17'si üstbilişsel bilgi/analiz boyutunda yer almaktadır.

2- İkinci Alt Amaca İlişkin Bulgular

5. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programında yer alan kazanımların Revize Edilmiş Bloom Taksonomisi'ne göre analizi Tablo 4'te sunulmuştur.

Tablo 4

5. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programında Yer Alan Kazanımların Revize Edilmiş Bloom Taksonomisine Göre Dağılımları

Bilgi Birikimi Boyutu Bilişsel Süreç Boyutu		OLGUSAL BİLGİ		KAVRAMSAL BİLGİ			İŞLEMSEL BİLGİ			ÜST BİLİŞSEL BİLGİ			TOPLAM
		TB	ÖAÖB	SKB	İGB	KMYB	KÖBAB	KÖTYB	UYHDKBİÖ B	SB	UBKİGB	ÖBBÖİGZY T	
HATIRLAMA	Tanım			5.5.2									1
	Anımsama												
ANLAMA	Yorumlama												
	Örnekleme		5.1.4 5.7.4		5.3.3								3
	Sınıflama			5.2.3 5.4.4									2
	Özetleme												
	Sonuç Çıkarma				5.1.1 5.2.1 5.7.2								3
	Karşılaştırma												
	Açıklama	5.3.1	5.6.2 5.6.3 5.7.3		5.1.2 5.3.2 5.3.5								7
UYGULAMA	Yapma		5.2.2										1
	Yararlanma												
ÇÖZÜMLEME/ANALİZ	Ayrıştırma		5.7.1	5.5.1 5.5.4									3
	Örgütlenme			5.6.1									1
	İrdeleme				5.2.4 5.5.3								2
DEĞERLENDİRME	Denetleme		5.3.4		5.4.1								2
	Eleştirme		5.2.5		5.4.2								2
YARATMA	Oluşturma						5.5.5						1
	Planlama												
	Üretme												
TOPLAM			1	9	6	11		1					28

Tablo 4'e göre bilişsel alanda bulunan 28 kazanımın bilgi birikimi boyutundaki dağılımları incelendiğinde, kazanımların 10'u olgusal bilgi, 17'si kavramsal bilgi, 1'i işlemsel bilgi boyutunda yer alırken üstbilişsel bilgi boyutunda kazanım yer almamaktadır. Kazanımların bilişsel süreç boyutundaki dağılımları incelendiğinde 1'i hatırlama, 15'i anlama, 1'i uygulama, 6'sı analiz ve 4'ü değerlendirme ve 1'i yaratma boyutunda yer almaktadır.

Tüm kazanımların bilgi birikimi boyutuna göre taksonomik dağılımları ayrıntılı incelendiğinde olgusal bilgi boyutunda yer alan 10 kazanımın 1'i terimler bilgisi basamağında yer alırken, 9'u özel ayrıntı ve öğelerin bilgisi basamağında yer almaktadır. Kavramsal bilgi boyutunda yer alan 17 kazanımın 6'sı sınıflamalar ve kategoriler bilgisi basamağında, 11'i ilke ve genellemeler bilgisi basamağında yer almaktadır ve kuram model ve yapıların bilgisi basamağında kazanım yer almamaktadır. İşlemsel bilgi boyutunda yer alan 1 kazanım konuya özel beceri ve algoritmalar bilgisi basamağında yer alırken konuya özel yöntem ve teknik bilgisi basamağında ve uygun yöntemlerin hangi durumlarda kullanılacağına belirlenmesi ile ilgili ölçütlerin bilgisi basamağında kazanım yer almamaktadır. Üstbilişsel bilgi boyutunda kazanım yer almamaktadır.

Tüm kazanımların bilişsel süreç boyutuna göre taksonomik dağılımları ayrıntılı incelendiğinde hatırlama boyutunda yer alan 1 kazanım tanıma basamağında yer alırken anımsama basamağında kazanım yer almamaktadır. Anlama boyutunda yer alan 15 kazanımın 3'ü örnekleme basamağında, 2'si sınıflama basamağında, 3'ü sonuç çıkarma basamağında, 7'si açıklama basamağında yer alırken yorumlama, özetleme ve karşılaştırma basamaklarında kazanım yer almamaktadır. Uygulama boyutunda yer alan 1 kazanım yapma basamağında yer alırken yararlanma basamağında kazanım yer almamaktadır. Analiz basamağında yer alan 6 kazanımın 3'ü ayrıştırma basamağında, 1'i örgütlenme basamağında ve 2'si irdeleme basamağında yer almaktadır. Değerlendirme boyutunda yer alan 4 kazanımın 2'si denetleme basamağında ve 2'si eleştirme basamağında yer almaktadır. Yaratma boyutunda yer alan 1 kazanım oluşturma basamağında yer alırken diğer iki basamakta kazanım yer almamaktadır.

5. Sınıf Sosyal Bilgiler dersi öğretim programında yer alan kazanımların Revize Edilmiş Bloom Taksonomisine göre dağılımlarının frekans tablosu Tablo 5'te sunulmuştur.

Tablo 5

5. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programında Yer Alan Kazanımların Revize Edilmiş Bloom Taksonomisine Göre Dağılımlarının Frekans Tablosu

	Olgusal		Kavramsal		İşlemsel		Üst Bilişsel		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Hatırlama	-	-	1	3,57	-	-	-	-	1	3,57
Anlama	6	21,43	9	32,14	-	-	-	-	15	53,57
Uygulama	1	3,57	-	-	-	-	-	-	1	3,57
Analiz	1	3,57	5	17,86	-	-	-	-	6	21,43
Değerlendirme	2	7,14	2	7,14	-	-	-	-	4	14,29
Yaratma	-	-	-	-	1	3,57	-	-	1	3,57
Toplam	10	35,71	17	60,71	1	3,57	-	-	28	100

Tablo 5'e göre, bilişsel alanda bulunan 28 kazanımın bilgi birikimi boyutunda dağılımları incelendiğinde, %35,71'i olgusal bilgi boyutunda, %60,71'i kavramsal bilgi boyutunda, 3,57'si işlemsel bilgi boyutunda yer alırken üstbilişsel bilgi boyutunda kazanım yer almamaktadır. Kazanımların bilişsel süreç boyutunda dağılımları incelendiğinde, %3,57'si hatırlama boyutunda, %53,57'si anlama boyutunda, %3,57'si uygulama boyutunda, %21,43'ü analiz boyutunda, %14,29'u değerlendirme boyutunda ve %3,57'si yaratma boyutunda yer almaktadır. Kazanımların bilgi birikimi ve bilişsel süreç boyutları birlikte incelendiğinde, toplam 28 kazanımın, %21,43'ü olgusal bilgi/anlama, %3,57'si olgusal bilgi/uygulama boyutunda, %3,57'si olgusal bilgi/analiz, %7,14 olgusal bilgi/değerlendirme boyutunda; %3,57'si kavramsal bilgi/hatırlama, %32,14'ü kavramsal bilgi/anlama, %17,86'sı kavramsal bilgi/analiz, %7,14'ü kavramsal bilgi/değerlendirme boyutunda; %3,57'si işlemsel bilgi/yaratma boyutunda yer almaktadır.

3- Üçüncü Alt Amaca İlişkin Bulgular

6. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programında yer alan kazanımların Revize Edilmiş Bloom Taksonomisi'ne göre analizi Tablo 6'da sunulmuştur.

Tablo 6

6. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programında Yer Alan Kazanımların Revize Edilmiş Bloom Taksonomisine Göre Dağılımları

Bilgi Birikimi Boyutu		OLGUSAL BİLGİ		KAVRAMSAL BİLGİ			İŞLEMSEL BİLGİ			ÜST BİLİŞSEL BİLGİ			TOPLAM
		TB	ÖAÖB	SKB	İGB	KMYB	KÖBAB	KÖTYB	UYHDKBİÖ B	SB	UBKİBGB	ÖBBÖİGZY T	
HATIRLAMA	Tanıma	6.3.1											1
	Anımsama												
ANLAMA	Yorumlama		6.2.2										1
	Örnekleme					6.4.1							1
	Sınıflama												
	Özetleme												
	Sonuç Çıkarma		6.2.3 6.6.6	6.2.1 6.3.4		6.1.1							5
	Karşılaştırma			6.6.1									1
	Açıklama			6.2.5 6.6.2	6.6.4							6.6.5	4
UYGULAMA	Yapma						6.3.2 6.3.3				6.5.6		3
	Yararlanma						6.4.3						1
ÇÖZÜMLEME/ANALİZ	Ayrıştırma		6.6.3	6.7.1 6.7.3									3
	Örgütlenme			6.5.1									1
	İrdeleme		6.1.3 6.7.4	6.2.4 6.7.2	6.1.2 6.5.2 6.5.5								7
DEĞERLENDİRME	Denetleme												
	Eleştirme												
YARATMA	Oluşturma				6.4.2								1
	Planlama												
	Üretme							6.5.3					1
TOPLAM		1	6	10	5	2	3		1		1	1	30

Tablo 6'ya göre bilişsel alanda bulunan 30 kazanımın bilgi birikimi boyutundaki dağılımları incelendiğinde, kazanımların 7'si olgusal bilgi, 17'si kavramsal bilgi, 4'ü işlemsel bilgi ve 2'si üstbilişsel bilgi boyutunda kazanım yer almaktadır. Kazanımların bilişsel süreç boyutundaki dağılımları incelendiğinde 1'i hatırlama, 12'si anlama, 4'ü uygulama, 11'i analiz ve 2'si yaratma boyutunda yer alırken değerlendirme boyutunda kazanım yer almamaktadır.

Tüm kazanımların bilgi birikimi boyutuna göre taksonomik dağılımları ayrıntılı incelendiğinde olgusal bilgi boyutunda yer alan 7 kazanımın 1'i terimler bilgisi basamağında yer alırken, 6'sı özel ayrıntı ve öğelerin bilgisi basamağında yer almaktadır. Kavramsal bilgi boyutunda yer alan 17 kazanımın 10'sı sınıflamalar ve kategoriler bilgisi basamağında, 5'i ilke ve genellemeler bilgisi basamağında ve 2'si kuram model ve yapıların bilgisi basamağında yer almaktadır. İşlemsel bilgi boyutunda yer alan 4 kazanımın 3'ü konuya özel beceri ve algoritmalar bilgisi basamağında, 1'i uygun yöntemlerin hangi durumlarda kullanılacağına ilişkin belirlenmesi ile ilgili ölçütlerin bilgisi basamağında yer alırken konuya özel yöntem ve teknik bilgisi basamağında ve kazanım yer almamaktadır. Üstbilişsel bilgi boyutunda yer alan 2 kazanımın 1'i uygun bağlam ve koşullarla ilgili bilişsel görevler bilgisi, 1'i öz bilgi-biliş ve öğrenmeyle ilgili güçlü ve zayıf yönlerin bilgisi basamağında yer alırken stratejik bilgi basamağında kazanım yer almamaktadır.

Tüm kazanımların bilişsel süreç boyutuna göre taksonomik dağılımları ayrıntılı incelendiğinde hatırlama boyutunda yer alan 1 kazanım tanıma basamağında yer alırken anımsama basamağında kazanım yer almamaktadır. Anlama boyutunda yer alan 12 kazanımın 1'i yorumlama basamağında, 1'i örnekleme basamağında, 5'i sonuç çıkarma basamağında, 1'i karşılaştırma basamağında, 4'ü açıklama basamağında yer alırken sınıflama ve özetleme basamaklarında kazanım yer almamaktadır. Uygulama boyutunda yer alan 4 kazanımın 3'ü yapma basamağında ve 1'i yararlanma basamağında yer almaktadır. Analiz basamağında yer alan 11 kazanımın 3'ü ayrıştırma basamağında, 1'i örgütlenme basamağında ve 7'si irdeleme basamağında yer almaktadır. Yaratma boyutunda yer alan 2 kazanımın 1'i oluşturma basamağında, 1'i üretme basamağında yer alırken planlama basamağında kazanım yer almamaktadır. Değerlendirme boyutunda kazanım yer almamaktadır.

6. Sınıf Sosyal Bilgiler dersi öğretim programında yer alan kazanımların Revize Edilmiş Bloom Taksonomisine göre dağılımlarının frekans tablosu Tablo 7'de sunulmuştur.

Tablo 7

6. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programında Yer Alan Kazanımların Revize Edilmiş Bloom Taksonomisine Göre Dağılımlarının Frekans Tablosu

	Olgusal		Kavramsal		İşlemsel		Üst Bilişsel		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Hatırlama	1	3,33	-	-	-	-	-	-	1	3,33
Anlama	3	10	8	26,67	-	-	1	3,33	12	40,00
Uygulama	-	-	-	-	3	10	1	3,33	4	13,33
Analiz	3	10	8	26,67	-	-	-	-	11	36,67
Değerlendirme	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Yaratma	-	-	1	3,33	1	3,33	-	-	2	6,67
Toplam	7	23,33	17	56,67	4	13,33	2	6,67	30	100

Tablo 7'ye göre, bilişsel alanda bulunan 30 kazanımın bilgi birikimi boyutunda dağılımları incelendiğinde, %23,33'ü olgusal bilgi boyutunda, %56,67'si kavramsal bilgi boyutunda, 13,33'ü işlemsel bilgi boyutunda ve %6,67'si üstbilişsel bilgi boyutunda yer almaktadır. Kazanımların bilişsel süreç boyutunda dağılımları incelendiğinde, %3,33'ü hatırlama boyutunda, %40,00'ü anlama boyutunda, %13,33'ü uygulama boyutunda, %36,67'si analiz boyutunda ve %6,67'si yaratma boyutunda yer almaktadır. Değerlendirme boyutunda kazanım yer almamaktadır. Kazanımların bilgi birikimi ve bilişsel süreç boyutları birlikte incelendiğinde, toplam 30 kazanımın, %3,33'ü olgusal bilgi/hatırlama, %10'u olgusal bilgi/anlama, %10'u olgusal bilgi/analiz boyutunda; %26,67'si kavramsal bilgi/anlama, %26,67'si kavramsal bilgi/analiz, %3,33'ü kavramsal bilgi/yaratma boyutunda; %10'u işlemsel bilgi/uygulama, %3,33'ü işlemsel bilgi/yaratma boyutunda; %3,33'ü üstbilişsel bilgi/anlama ve %3,33'ü üstbilişsel bilgi/uygulama boyutunda yer almaktadır.

4- Dördüncü Alt Amaca İlişkin Bulgular

7. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programında yer alan kazanımların Revize Edilmiş Bloom Taksonomisi'ne göre analizi Tablo 8'de sunulmuştur.

Tablo 8

7. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programında Yer Alan Kazanımların Revize Edilmiş Bloom Taksonomisine Göre Dağılımları

Bilgi Birikimi Boyutu		OLGUSAL BİLGİ		KAVRAMSAL BİLGİ			İŞLEMSEL BİLGİ			ÜST BİLİŞSEL BİLGİ			TOPLAM
		TB	ÖAÖB	SKB	İGB	KMYB	KÖBAB	KÖTYB	UYHDKBIÖ B	SB	UBKIBGB	ÖBBÖİGZY T	
HATIRLAMA	Tanıma			7.5.4 7.7.2									2
	Anımsama												
ANLAMA	Yorumlama			7.3.2		7.4.2							2
	Örnekleme		7.3.4	7.2.5 7.5.3 7.7.1									4
	Sınıflama												
	Özetleme												
	Sonuç Çıkarma		7.2.3	7.2.4 7.3.1 7.3.3									4
	Karşılaştırma												
	Açıklama		7.2.1 7.5.1	7.6.1		7.6.2							4
UYGULAMA	Yapma												
	Yararlanma												
ÇÖZÜMLEME/ANALİZ	Ayrıştırma												
	Örgütlenme			7.6.3									1
	İrdeleme	7.2.2	7.6.4	7.4.1 7.5.6 7.7.3	7.1.3 7.4.4 7.5.2	7.4.3					7.1.1		10
DEĞERLENDİRME	Denetleme												
	Eleştirme												
YARATMA	Oluşturma						7.7.4						1
	Planlama										7.5.5		1
	Üretme												
TOPLAM		1	5	14	3	3	1				2	29	

Tablo 8'e göre bilişsel alanda bulunan 29 kazanımın bilgi birikimi boyutundaki dağılımları incelendiğinde, kazanımların 6'sı olgusal bilgi, 20'si kavramsal bilgi, 1'i işlemsel bilgi ve 2'si üstbilişsel bilgi boyutunda kazanım yer

almaktadır. Kazanımların bilişsel süreç boyutundaki dağılımları incelendiğinde 2'si hatırlama, 14'ü anlama, 11'i analiz ve 2'si yaratma boyutunda yer alırken uygulama ve değerlendirme boyutlarında kazanım yer almamaktadır.

Tüm kazanımların bilgi birikimi boyutuna göre taksonomik dağılımları ayrıntılı incelendiğinde olgusal bilgi boyutunda yer alan 6 kazanımın 1'i terimler bilgisi basamağında yer alırken, 5'i özel ayrıntı ve öğelerin bilgisi basamağında yer almaktadır. Kavramsal bilgi boyutunda yer alan 20 kazanımın 14'ü sınıflamalar ve kategoriler bilgisi basamağında, 3'ü ilke ve genellemeler bilgisi basamağında ve 3'ü kuram model ve yapıların bilgisi basamağında yer almaktadır. İşlemsel bilgi boyutunda yer alan 1 kazanım konuya özel beceri ve algoritmalar bilgisi basamağında yer alırken diğer iki basamakta kazanım yer almamaktadır. Üstbilişsel bilgi boyutunda yer alan 2 kazanım öz bilgi-biliş ve öğrenmeyle ilgili güçlü ve zayıf yönlerin bilgisi basamağında yer alırken diğer iki basamakta kazanım yer almamaktadır.

Tüm kazanımların bilişsel süreç boyutuna göre taksonomik dağılımları ayrıntılı incelendiğinde hatırlama boyutunda yer alan 2 kazanım tanıma basamağında yer alırken anımsama basamağında kazanım yer almamaktadır. Anlama boyutunda yer alan 14 kazanımın 2'si yorumlama basamağında, 4'ü örnekleme basamağında, 4'ü sonuç çıkarma basamağında, 4'ü açıklama basamağında yer alırken sınıflama, özetleme ve karşılaştırma basamaklarında kazanım yer almamaktadır. Analiz basamağında yer alan 11 kazanımın 1'i örgütlenme basamağında ve 10'u irdeleme basamağında yer alırken ayrıştırma basamağında kazanım yer almamaktadır. Yaratma boyutunda yer alan 2 kazanımın 1'i oluşturma basamağında, 1'i planlama basamağında yer alırken üretme basamağında kazanım yer almamaktadır. Uygulama ve değerlendirme boyutlarında kazanım yer almamaktadır.

7. Sınıf Sosyal Bilgiler dersi öğretim programında yer alan kazanımların Revize Edilmiş Bloom Taksonomisine göre dağılımlarının frekans tablosu Tablo 9'da sunulmuştur.

Tablo 9

7. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programında Yer Alan Kazanımların Revize Edilmiş Bloom Taksonomisine Göre Dağılımlarının Frekans Tablosu

	Olgusal		Kavramsal		İşlemsel		Üst Bilişsel		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Hatırlama	-	-	2	6,90	-	-	-	-	2	6,90
Anlama	4	13,79	10	34,48	-	-	-	-	14	48,28
Uygulama	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Analiz	2	6,90	8	27,59	-	-	1	3,45	11	37,93
Değerlendirme	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Yaratma	-	-	-	-	1	3,45	1	3,45	2	6,90
Toplam	6	20,69	20	68,97	1	3,45	2	6,90	29	100

Tablo 9'a göre, bilişsel alanda bulunan 29 kazanımın bilgi birikimi boyutunda dağılımları incelendiğinde, %20,69'u olgusal bilgi boyutunda, %68,97'si kavramsal bilgi boyutunda, %3,45'i işlemsel bilgi boyutunda ve %6,90'ı üstbilişsel bilgi boyutunda yer almaktadır. Kazanımların bilişsel süreç boyutunda dağılımları incelendiğinde, %6,90'ı hatırlama boyutunda, %48,28'i anlama boyutunda, %37,93'ü analiz boyutunda, %6,90'ı yaratma boyutunda yer almaktadır. Uygulama ve değerlendirme boyutlarında kazanım yer almamaktadır. Kazanımların bilgi birikimi ve bilişsel süreç boyutları birlikte incelendiğinde, toplam 29 kazanımın, %13,79'u olgusal bilgi/anlama, %6,90'ı olgusal bilgi/analiz boyutunda; %6,90'ı kavramsal bilgi/hatırlama, %34,48'i kavramsal bilgi/anlama, %27,59'u kavramsal bilgi/analiz boyutunda; %3,45'i işlemsel bilgi/yaratma boyutunda; %3,45'i üstbilişsel bilgi/analiz ve %3,45'i üstbilişsel bilgi/yaratma boyutunda yer almaktadır.

5- Beşinci Alt Amaca İlişkin Bulgular

4,5,6 ve 7. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programında yer alan kazanımların Revize Edilmiş Bloom Taksonomisi'ne göre analizi Tablo 10'da sunulmuştur.

Tablo 10

4,5,6,7. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programında Yer Alan Kazanımların Revize Edilmiş Bloom Taksonomisine Göre Dağılımlarının Frekans Tablosu

	Olgusal		Kavramsal		İşlemsel		Üst bilişsel		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%		
Hatırlama	3	2,70	3	2,70	-	-	1	0,90	7	6,31
Anlama	17	15,32	35	31,53	2	1,80	1	0,90	55	49,55
Uygulama	2	1,80	2	1,80	4	3,60	1	0,90	9	8,11
Analiz	6	5,41	21	18,92	-	-	2	1,80	29	26,13
Değerlendirme	2	1,80	2	1,80	-	-	-	-	4	3,60
Yaratma	-	-	1	0,90	5	4,50	1	0,90	7	6,31
Toplam	30	27,03	64	57,66	11	9,91	6	5,41	111	100

Tablo 10'a göre, bilişsel alanda bulunan 111 kazanımın bilgi birikimi boyutunda dağılımları incelendiğinde, %27,03'ü olgusal bilgi boyutunda, %57,66'sı kavramsal bilgi boyutunda, %9,91'i işlemsel bilgi boyutunda ve %5,41'i üstbilişsel bilgi boyutunda yer almaktadır. Kazanımların bilişsel süreç boyutunda dağılımları incelendiğinde, %6,31'i hatırlama boyutunda, %49,55'i anlama boyutunda, %8,11'i uygulama boyutunda, %26,13'ü analiz boyutunda, %3,60'ı değerlendirme boyutunda ve %6,31'i yaratma boyutunda yer almaktadır. Kazanımların bilgi birikimi ve bilişsel süreç boyutları birlikte incelendiğinde, toplam 111 kazanımın, %2,70'i olgusal bilgi/hatırlama, %15,32'si olgusal bilgi/anlama, %1,80'i olgusal bilgi/uygulama, %5,41'i olgusal bilgi/analiz, %1,80'i olgusal bilgi/değerlendirme boyutunda; %2,70'i kavramsal bilgi/hatırlama, %31,53'ü kavramsal bilgi/anlama, %1,80'i kavramsal bilgi/uygulama, %18,92'si kavramsal bilgi/analiz, %1,80'i kavramsal bilgi/değerlendirme, %0,90'ı kavramsal bilgi/yaratma boyutunda; %1,80'i işlemsel bilgi/anlama, %3,60'ı işlemsel bilgi/uygulama, %4,50'si işlemsel bilgi/yaratma boyutunda; %0,90'ı üstbilişsel bilgi /hatırlama, %0,90'ı üstbilişsel bilgi/anlama, %0,90'ı üstbilişsel bilgi /uygulama, %1,80'i üstbilişsel bilgi/analiz ve %0,90'ı üstbilişsel bilgi/yaratma boyutunda yer almaktadır.

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Bu araştırmada 2018 yılında uygulanmaya konulan Sosyal Bilgiler Öğretim Programındaki kazanımlar Revize Edilmiş Bloom Taksonomisine göre analiz edilmeye çalışılmıştır. Yapılan analizler sonucunda aşağıda belirtilen sonuçlara ulaşılmıştır:

4. Sınıf düzeyinde yer alan kazanımların bilişsel süreç boyutuna göre taksonomik dağılımları incelendiğinde en fazla kazanımın anlama basamağında (%58,33) bulunduğu, en az kazanımın ise analiz basamağında (%4,17) bulunduğu tespit edilmiştir. Değerlendirme basamağında kazanım bulunmamaktadır. Kazanımların bilgi birikimi boyutuna göre taksonomik dağılımlar incelendiğinde en fazla kazanımın kavramsal bilgi boyutunda (%41,67) yer aldığı, bunu sırasıyla olgusal (29,17), işlemsel (20,83) ve üstbilişsel (8,33) bilgi boyutunun takip ettiği tespit edilmiştir.

5. Sınıf düzeyinde yer alan kazanımların bilişsel süreç boyutuna göre taksonomik dağılımları incelendiğinde en fazla kazanımın anlama (%53,57), analiz (%21,43) ve değerlendirme (%14,29) basamağında yer aldığı, en az kazanımın ise hatırlama (3,57), uygulama (3,57) ve yaratma (3,57) basamaklarında yer aldığı saptanmıştır. Kazanımların bilgi birikimi boyutuna göre dağılımları incelendiğinde en fazla kazanımın kavramsal (%60,71) ve olgusal (%35,71) boyutta yer aldığı üst bilişsel boyutta hiçbir kazanımın yer almadığı tespit edilmiştir.

6. Sınıf düzeyinde yer alan kazanımların bilişsel süreç boyutuna göre taksonomik dağılımları incelendiğinde en fazla kazanımın anlama (%40) ve analiz (%36,67) basamaklarında, en az kazanımın ise hatırlama (%3,33) ve yaratma (%6,67) basamaklarında yer aldığı ve değerlendirme basamağında kazanım yer almadığı tespit edilmiştir. Kazanımların bilgi birikimi boyutuna göre dağılımları incelendiğinde en fazla kazanımın kavramsal (%56,67) ve olgusal (%23,33) bilgi boyutlarında yer aldığı, en az ise işlemsel (%13,33) ve üstbilişsel (%6,67) bilgi boyutlarında yer aldığı tespit edilmiştir.

7. Sınıf düzeyinde yer alan kazanımların bilişsel süreç boyutuna göre taksonomik dağılımları incelendiğinde en fazla kazanımın anlama (%48,28) ve analiz (%37,93) basamaklarında, en az kazanımın ise hatırlama (%6,90) ve yaratma (%6,90) basamaklarında yer aldığı, uygulama ve değerlendirme basamaklarında ise kazanım

bulunmamaktadır. Kazanımların bilgi birikimi boyutuna göre dağılımları incelendiğinde en fazla kazanımın kavramsal bilgi (%68,97) ve olgusal bilgi (%20,69) boyutunda, en az kazanımın ise üstbilişsel bilgi (%6,90) ve işlemsel bilgi (%3,45) boyutunda yer aldığı saptanmıştır. Gazel ve Erol'un (2012) 7. Sınıf Sosyal Bilgiler kazanımlarını taksonomik açıdan inceledikleri çalışmalarında da kazanımların çoğunlukla kavrama düzeyinde olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu açıdan her iki çalışmanın bulguları paralellik göstermektedir.

Tüm sınıf düzeylerinde yer alan kazanımların bilişsel süreç boyutuna göre taksonomik dağılımları incelendiğinde en fazla kazanımın anlama (%49,55) ve analiz (%26,13) basamaklarında, daha sonra sırasıyla uygulama (%8,11), hatırlama (%6,31), yaratma (%6,31) ve değerlendirme (%3,60) basamaklarında yer aldığı tespit edilmiştir. Kazanımların bilgi birikimi boyutuna göre dağılımları incelendiğinde en fazla kazanımın kavramsal bilgi (%57,66) ve olgusal bilgi (%27,03) boyutunda, en az kazanım ise işlemsel bilgi (%9,91) ve üstbilişsel bilgi (%5,41) boyutunda yer aldığı tespit edilmiştir. Özdemir, Altıok ve Baki (2015), çalışmalarında 2005 Sosyal Bilgiler Öğretim Programında yer alan kazanımları Bloom'un Yenilenmiş Taksonomisi'ne göre analiz etmiş ve programda yer alan kazanımların çoğunluğunun bilgi birikimi boyutunda olgusal ve kavramsal bilgi boyutlarında yer aldığı; bilişsel süreç boyutunda ise en fazla kazanımın anlama ve analiz basamaklarında yer aldığı sonucuna ulaşılmıştır. Buradan 2005'ten 2018'e gelindiğinde kazanımların taksonomik açıdan değişikliğe uğramadığı, hatalı uygulamaların devam ettiği sonucuna ulaşılabılır.

Kazanımlar genel olarak değerlendirildiğinde üst düzey basamaklarda ve özellikle değerlendirme basamağında kazanım yer almaması öğrencilerin kendi fikir ve düşüncelerini kullanarak herhangi bir konuya ilişkin görüşlerini ifade etmeleri, herhangi bir problemle alakalı yöntem, çözüm üretebilmeleri veya bir ürün hakkında karar vermesi gibi yetkinliklerden yoksun kalması anlamına gelir. Özellikle 2005 yılında yayınlanan Sosyal Bilgiler Öğretim Programından bu yana sürekli vurgulanan ve en önemli 21. Yüzyıl becerileri arasında yer alan yaratıcı düşünme becerisi analiz, değerlendirme, yaratma gibi üst düzey düşünme becerileri gerektiren basamaklarda hazırlanmış kazanımlar ile kazanılabılır.

Anderson ve Krathwohl (2001)'a göre sınıf düzeyleri bakımından ilk sınıflarda ilk basamaktaki boyutların, son sınıflara doğru ise son basamaklardaki boyutların ön plana çıkması gerekmektedir. Ancak 2018 Sosyal Bilgiler Öğretim Programı incelendiğinde kazanımların taksonomik açıdan sınıf düzeyleri ve öğrencilerin gelişimsel özellikleri dikkat alınmadan, herhangi bir aşamalılık durumu dikkate alınmadan yazıldığı söylenebilir.

Kazanımların taksonomi matrisine göre dağılımları incelendiğinde bilişsel süreç boyutunda kazanımların belli basamaklarda yoğunlaştığı ve diğerlerinin ihmal edildiği görülmüştür. Ayrıca bilgi birikimi boyutunda da işlemsel ve üstbilişsel basamakların boş kaldığı görülmüştür. Kazanımların basamaklara oransal bir şekilde dağıtılmaması, öğrencilerin Sosyal Bilgiler dersinin amaçladığı insan tipine dönüşmeleri için gerekli olan zihinsel gelişim aşamalarına uygun olmayan bir öğretime maruz kaldıkları anlamına gelebilir. Demir'in (2015), çalışmasından elde edilen sonuçlara göre bilişsel süreç açısından değerlendirme ve yaratma basamağı, bilgi birikimi boyutu açısından ise işlemsel ve üstbilişsel bilgi boyutu basamaklarının ihmal edildiği belirtilebilir. Bu durumda iki çalışmanın bulguları örtüşmektedir.

Bu sonuçlardan hareketle öğretim programlarında yer alan kazanımların hazırlanması sürecinde belirli bir taksonomik yapıya göre hareket edilmesi, kazanımların belirlenen taksonomiye uygun şekilde sıralanması gerekmektedir. Araştırma sonuçlarına göre kazanımların çoğunlukla bilişsel süreç boyutuna göre anlama basamağında yer aldığı ve bilgi birikimi boyutuna göre kavramsal bilgi boyutunda yer aldığı saptanmıştır. Bu sonuçlardan hareketle kazanımların taksonomik açıdan daha dengeli bir dağılım gösterecek şekilde revize edilmesi gerektiği önerilebilir. Ayrıca üst düzey basamaklarda yer alan kazanımların yetersiz kalması öğrencilerin bilişsel becerilerinin gelişmesinin önünde bir engel olarak değerlendirilebilir. Bu durumda üst düzey basamaklarda bulunan kazanımların sayısının artırılması önerilebilir.

KAYNAKÇA/REFERENCES

- Anderson, L. W., & Krathwohl, D.R. (2001). *A taxonomy for learning teaching and assessing. A revision of Bloom's Taxonomy of educational objectives*. New York: Longman.
- Arı, A. (2013). Bilişsel alan sınıflamasında yenilenmiş Bloom, SOLO, FINK, Dettmer taksonomileri ve uluslararası alanda tanınma durumları. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(2), 259-290.
- Bümen, N. T. (2006). Program geliştirmede bir dönüm noktası: Yenilenmiş Bloom Taksonomisi. *Eğitim ve Bilim*, 31(142), 3-14.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Ç., E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2013). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem.

- Demeuse, M., & Strauven, C. (2016). *Eğitimde program geliştirme politik kararlardan uygulamaya*. (Y. Budak, Çev.) Ankara: Pegem.
- Demir, P. (2015). *Yenilenmiş Bloom Taksonomisine göre 2005 yılı Sosyal Bilgiler Öğretim Programında yer alan kazanımlar ve seviye belirleme sınav soruları*. Yüksek Lisans Tezi. Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Samsun.
- Demirel, Ö. (2015). *Kuramdan uygulamaya eğitimde program geliştirme*. Ankara: Pegem.
- Ertürk, S. (1972). *Eğitimde program geliştirme*. Ankara: Hacettepe Üniversitesi.
- Fidan, N. & Erden, M. (1996). *Eğitime giriş*. Ankara: Alkım.
- Gezer, M., Şahin, İ. F., Öner Sünkür, M., & Meral, E. (2014). 8. Sınıf Türkiye Cumhuriyeti İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük dersi öğretim programı kazanımlarının Revize Edilmiş Bloom Taksonomisine göre değerlendirilmesi. *Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3(1), 433-455.
- Gürkan, T. (2001). Programın yapısal boyutları ve program geliştirme süreci. M. Gültekin (Ed.), *Öğretimde planlama ve değerlendirme içinde*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi.
- Kayhan, C., & Tokcan, H. (2013). İlköğretim Sosyal Bilgiler 4. ve 5. sınıf ünite kazanımları ile ders kitapları hazırlık ve değerlendirme sorularının bilişsel, duyuşsal ve psikomotor hedefler açısından karşılaştırılması. *The Journal of Akademik Social Science Studies*, 6(3), 685-700.
- Kratwhol, D.R. (2002). A Revision of Bloom"s taxonomy: An overview. *Theory into practice*, 41 (4), 212-218.
- MEB. (2005). *Sosyal Bilgiler Dersi (4-7. Sınıflar) Öğretim Programı*. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı, Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı.
- MEB. (2018). *Sosyal Bilgiler Dersi (4-7. Sınıflar) Öğretim Programı*. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı, Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı Yayınları.
- Özdemir, S. M., Altıok, S., & Baki, N. (2015). Bloom'un Yenilenmiş Taksonomisine göre Sosyal Bilgiler Öğretim Programı kazanımlarının incelenmesi. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*. 4(3), 363-375.
- Sönmez, V. (2015). *Program geliştirme öğretmen el kitabı*. Ankara: Anı.
- Tutkun, Ö. F., & Okay, S. (2012), Bloom'un Yenilenmiş Taksonomisi üzerine genel bir bakış. *Sakarya University Journal of Education*, 1(3), 14-22.
- Varış, F. (1988). *Eğitimde program geliştirme: teori ve teknikler*. Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi.
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2016). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin.
- Yurdabakan, İ. (2012). Bloom'un Revize Edilmiş Taksonomisinin eğitimde ölçme ve değerlendirmeye etkileri. *Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 11(2), 327-348.
- Yüksel, S. (2007). Bilişsel alanın sınıflamasında (taksonomi) yeni gelişmeler ve sınıflamalar. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 5(3), 479-509.
- Zorluoğlu, S. L., Güven, Ç., & Korkmaz, Z. S. (2017). Yenilenmiş Bloom Taksonomisine göre analiz örneği: 2017 Taslak Ortaöğretim Kimya Dersi Öğretim Programı. *Mediterranean Journal of Humanities*, 4(2), 467-479.

İletişim/Correspondence

Dr. Öğr. Üyesi Sevil Büyükalın Filiz
sevilb@gazi.edu.tr

Yüksek Lisans Öğrencisi, Sefa Burak Baysal
burakbaysal13@outlook.com